

ПИТАННЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Гаркуша В.В.

кандидат юридичних наук
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 351.811.12

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ТА ПОРЯДОК ОГЛЯДУ ВОДІЇВ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ НА СТАН АЛКОГОЛЬНОГО, НАРКОТИЧНОГО ЧИ ІНШОГО СП'ЯНІННЯ АБО ПЕРЕБУВАННЯ ПІД ВПЛИВОМ ЛІКАРСЬКИХ ПРЕПАРАТІВ, ЩО ЗНИЖУЮТЬ УВАГУ ТА ШВИДКІСТЬ РЕАКЦІЇ

Розглянуто нормативно-правові акти, що регламентують підстави та порядок огляду водіїв транспортних засобів на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції; виявлено недоліки правозастосовної практики в цій сфері та надано пропозиції щодо її вдосконалення.

***Ключові слова:** водії транспортних засобів; огляд на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння; перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції.*

Постановка проблеми. За даними Департаменту інформаційної підтримки та координації поліції «102» Національної поліції України, у 2016 році внаслідок керування транспортним засобом у стані сп'яніння було спричинено 1892 ДТП з потерпілими [1]. Цей показник є на 20% нижчим за минулий рік. Однією з причин зниження аварійності на дорогах України через керування транспортними засобами в стані сп'яніння, на наш погляд, є посилення адміністративної відповідальності за вказане правопорушення. Так, Законом України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за керування транспортними засобами у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції» [2] було суттєво посилено санкцію статті 130 КУпАП. В той же час правозастосовна практика показує недосконалість законодавства, що регламентує поря-

док притягнення винної особи до адміністративної відповідальності за вчинення правопорушення, передбаченого ст. 130 КУпАП. Це дозволяє уникати відповідальності багатьом правопорушникам, які в подальшому, як показує практика, в більшості випадків повторюють подібні правопорушення, але вже з більш тяжкими наслідками. Отже, виникає необхідність додаткового дослідження правових підстав та порядку огляду водіїв транспортних засобів на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Питанням провадження у справах про адміністративні правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху приділялось багато уваги, зокрема з боку таких вчених, як В.Б. Авер'янов, О.М. Бандурка, Ю.П. Битяк, В.М. Бевзенко, А.В. Гаркуша С. М. Гусаров, І.П. Голосніченко, Т.О. Гуржій, С. М. Гусаров, В.В. Доненко, В.В. Донський, В. В. Єгупенко, Т.О. Коломонець, С.А. Комісаров, В.М. Лозовий, М. В. Лошицький, О.Л. Міленін, Т.П. Мінка, В. А. Мисливий, Р.В. Миронюк, Р.С. Мельник, Р.І. Михайлов, О.В. Негодченко, А. М. Подоляка, В. Й. Развадовський, О. Ю. Салманова, О.В. Собакарь та ін. Проте, враховуючи зміни адміністративного законодавства, дане питання потребує додаткового вивчення.

Метою статті є розгляд нормативно-правових актів, що регламентують підстави та порядок огляду водіїв транспортних засобів на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, виявлення недоліків правозастосовної практики в цій сфері та надання пропозицій щодо її вдосконалення.

Для досягнення поставленої мети передбачено вирішення таких завдань:

1) проаналізувати законодавство, що регламентує підстави та порядок огляду водіїв транспортних засобів на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції;

2) визначити недоліки правових норм та правозастосовної практики в цій сфері та надати пропозиції щодо їх вдосконалення.

Викладення основного матеріалу дослідження. Особливості оформлення матеріалів про адміністративне правопорушення, відповідальність за яке передбачено статтею 130 КУпАП, визначені розділом IX наказу МВС України від 07.11.2015 № 1395 «Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі», відповідно до якого водії, стосовно яких у поліцейських є достатні підстави вважати, що вони перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, підлягають відстороненню від керування цими транспортними засобами та огляду на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що

знижують їх увагу та швидкість реакції [3].

Проведення такого огляду регламентується статтею 266 КУпАП [4], Постановою Кабінету Міністрів України від 17.12.2008 № 1103 «Про затвердження Порядку направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду» [5], а також спільним наказом МВС України та МОЗ України від 09.11.2015 № 1452/735 «Про затвердження Інструкції про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції» [1].

Відповідно до перелічених нормативно-правових актів огляд може бути проведений поліцейським на місці зупинки транспортного засобу з використанням спеціальних технічних засобів, дозволених до застосування МОЗ і Держспоживстандартом, або ж лікарем закладу охорони здоров'я (в сільській місцевості за відсутності лікаря – фельдшером фельдшерсько-акушерського пункту, який пройшов спеціальну підготовку).

В той же час слід зазначити, що поліцейський на місці зупинки транспортного засобу з використанням спеціальних технічних засобів може здійснити тільки огляд на стан алкогольного сп'яніння. Тобто водієві, який має ознаки алкогольного сп'яніння, поліцейськими спочатку пропонується пройти огляд на визначення стану алкогольного сп'яніння на місці зупинки транспортного засобу в присутності двох свідків. Якщо водій з цим не погоджується або ж не погоджується з результатами такого огляду, поліцейські пропонують пройти огляд в медичній установі. Якщо ж водій і від цього відмовляється – це є підставою для складення протоколу про адміністративне правопорушення, передбачене ст. 130 КУпАП.

Більш складною є процедура проведення огляду водіїв на визначення стану наркотичного сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції. На жаль, окремо такої процедури в законодавстві не описано. Складність цієї процедури полягає в тому, що поліцейський не має технічної можливості перевірити водія на стан наркотичного сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, а спеціально обладнані пересувні пункти (автомобілі), що належать закладам охорони здоров'я і відповідають установленим МОЗ вимогам для проведення огляду на стан сп'яніння водіїв на місці їх зупинки, на практиці відсутні.

За таких підстав виникає ситуація, коли особа не відмовляється від проходження огляду на визначення стану наркотичного сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, але відмовляється їхати в медичну установу.

На практиці таку ситуацію в більшості випадків трактують як відмову від проходження медичного огляду та складають протокол про адміністративне правопорушення за ст. 130 КУпАП. Але така практика є неправильною,

адже не відповідає чинному законодавству та порушує права громадян.

Суди при розгляді справ про адміністративні правопорушення за статтею 130 КУпАП також не однозначно трактують законодавство, що регламентує порядок огляду водіїв транспортних засобів на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції. Але якщо захистом правильно порушується питання щодо недотримання поліцейським порядку направлення водія транспортного засобу для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду, суди в більшості випадків закривають такі провадження в справах про адміністративні правопорушення за відсутністю складу правопорушення.

Висновок. Розглянувши правові підстави та порядок огляду водіїв транспортних засобів на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, вважаємо, що виправити недоліки правозастосовної практики в цій сфері можливо шляхом запровадження спеціально обладнаних пересувних пунктів (автомобілів), що належать закладам охорони здоров'я і відповідають установленим МОЗ вимогам, як це передбачено чинним законодавством, або ж шляхом внесення змін до Порядку направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду. А ще краще реалізувати обидва ці заходи, оскільки якщо таких пересувних пунктів буде не вистачати, то виникає питання про час очікування їх прибуття та статус особи під час такого очікування, коли вона фактично обмежена в пересуванні.

Бібліографічні посилання

1. Стистика аварійності в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sai.gov.ua/ua/ua/static/21.htm>.

2. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за керування транспортними засобами у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції : Закон України від 07.07.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1446-19/paran8#n8>.

3. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі : наказ МВС України від 07.11.2015 № 1395 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1408-15/print1446483519289608>.

4. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – № 51. – Ст. 1122.

5. Про затвердження Порядку направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння

або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду : Постанова Кабінету Міністрів України від 17.12.2008 № 1103 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1103-2008>.

6. Про затвердження Інструкції про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції : наказ МВС України, МОЗ України від 09.11.2015 № 1452/735 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1413-15>.

Гаркуша В.В. Правовые основания и порядок осмотров водителей транспортных средств на состояние алкогольного, наркотического или другого опьянения или пребывания под воздействием лекарственных препаратов, снижающих внимание и скорость реакции. Рассмотрены нормативно-правовые акты, регламентирующие основания и порядок осмотра водителей транспортных средств на состояние алкогольного, наркотического или другого опьянения или пребывания под воздействием лекарственных препаратов, снижающих внимание и скорость реакции, выявлены недостатки правоприменительной практики в этой сфере и предложены пути её совершенствования.

Ключевые слова: водители транспортных средств; освидетельствование на состояние алкогольного, наркотического или иного опьянения, пребывания под воздействием лекарственных препаратов, снижающих внимание и скорость реакции.

Harkusha V.V. Legal grounds and order of review of vehicles with drivers alcohol, drugs or other intoxication or being under influence of drugs that reduce the attention and speed of reaction. Considered regulations governing the grounds and procedure for inspection of drivers in the state of alcoholic, narcotic or other intoxication or being under the influence of drugs that reduce the attention and speed of reaction, which include the Code of Ukraine on Administrative Offences (Article 266) and subordinate regulations.

Law enforcement deficiencies detected in this area, which include certain imperfections legislation review drivers to determine the influence of drugs or being under the influence of drugs that reduce the attention and speed of reaction, which is the lack of technical ability of the police to check on the driver state of narcotic intoxication or being under the influence of drugs that reduce the attention and speed of reaction and specially equipped mobile units (vehicles) owned health facilities and meet the requirements set by the Ministry of health to review the state of intoxicated drivers place to stop in practice no. This prevents prosecution of the offender.

Having examined the legal basis and the procedure for examination of drivers in the state of alcoholic, narcotic or other intoxication or being under the influence of drugs that reduce the attention and speed of reaction, provided suggestions for improvement, namely the introduction of specially equipped mobile stations (cars) owned health facilities and meet the requirements set by the Ministry of health as required by law or by changes to the referral drivers for the review to identify the influence of alcohol, drugs or other intoxication or being under the influence of drugs that reduce the attention and speed of reaction, and conduct such a review. And even better to implement two measures as if these movable points will be missed, there is a question of wait time of their arrival and status of the person during such expectations when it is actually limited mobility.

Keywords: vehicle drivers, given the state of alcoholic, narcotic or other intoxication, being under the influence of drugs that reduce the attention and speed of reaction.

Надійшла до редакції 23.01.2017